

Izbaja vsak četrtek ob 4. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nežrakovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta 1-50. Za nemčijo je cena listu 5 K, za druge železe izven Avstrije 5 K.

Redovno sprejema "Narodna Tiskarna" v Gorici, ulica Veterinari št. 9.

Naročnino in na znanila sprejema upravništvo, Gorica, Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Ninski ulici, na Josip Verdievem tekalšču nasproti mestnem vrtu, pri Vac-lavu Baumgartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14. po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska „Narodna Tiskarna“ (odgov. L. Lukežič) v Gorici.

Česa nam manjka pri zadrugištvu?

Naše zadrugištvu v goriški deželi ni več v povojih, njegov razvitek je že precejšen. Ali vendar zadnja leta opazamo, kakor da se je procvit zadrugištva ustavil. Nove zadruge in zadrugi oblike se silno poredkoma snujejo, stare delajo v prvotno jim začrtanem okvirju. Res, da nepremišljena naglica snovanja in razširjanja ni zdrava, a ravno tako škoduje tudi zanemarjanje zadrugišnega dela. Marsikje vzdihujejo ob lepem začetku zadrugišnega organizma: „Oh, zakaj niso že naši stariši tega napravili, kar smo zdaj začeli! Koliko dobrega bi se bilo zgodilo, kar je zamujeno!“ A koliko je krajev, kjer se še zdaj nihče ne loti tega dela, im morda bodo čez desetletja razumni potomci zdihovali: „Oh, zakaj niso oni, ki so pred nami gospodarili, že začeli zadrugišne organizacije!“

Resnica je: naše zadrugištvu po času napreduje. Ne bo odveč, če vprašamo, kaj je temu vzrok. Očitno je: nam manjka večjih, izkušenih vodnikov na zadrugišni poti. Za taka podjetja morata sodelovati dve strani: ljudstvo in večji voditelji. Narod mora imeti primerno zanimanje za to gospodarsko obliko ter jej mora zaupati. Tega med našimi ljudmi ne manjka. Knjige, časopisi, predavatelji so vzbudili v širokih vrstah prebivalstva toliko zadrugišnega duha, da skoro povsod bolj tiho ali pa tudi prav glasno zahtevajo zadrugi. Nezaupnost do njih je popolnoma izginila. Če se še kdo ustavlja tem gospodarskim oblikam, ima navadno čisto druge razloge, zlasti se boji za dobiček, ki bi mu na ta način odšel. Tudi ne manjka v deželi kapitala, ki bi se smoral založiti v zmerne zadrugišne podjetja — a manjkajo izkušeni vodniki.

Imamo nekaj mož pri „Goriški zvezi gosp. zadrug“, ki svojo stvar umemo, a ti so preobloženi z delom, tako da se ne morejo lotevati podrobne organizacije po deželi. Na deželi pa se naloži tako delo zvečinoma na rame duhovniku. Ti sodelujejo pri mnogih obstoječih zadrugah in pri ustanavljanju novih morajo dati svojo pomoč. Ta stvar je v naši deželi že leta taka, in vendar moramo z obžalovanjem reči, da se še zdaj nič ne stori za globljo izobrazbo duhovskega in drugega narasčaja v znanju o zadrugištvu. In vendar bi bil to najuspešnejši najlažji način pomagati gospodarski organizaciji naše dežele. Duhovski kandidat naj bi umel zakonodajo, ki se tiče zadrugištva in trgovstva, znal naj bi knjigovodstvo in korespondenco, oskrbele naj bi se bogoslovcem prilike, da bi si tudi ogledali poslovanje zadrug — tedaj bi bil ob nastopu svoje službe sposoben, da z večjo roko pomaga ljudstvu, ki želi gospodarskega napredka v zadrugištvu. Vemo, da prav duhovski in učiteljski stan tudi v sedanjih razmerah precej storita za zadrugišno stvar, a koliko več bi lahko, ako bi imeli že iz šol v to potrebno strokovno izobrazbo, ki si jo morajo zdaj šele sami pridobiti.

Delavci pri naših zadrugah naj bi tudi gledali na to, da bi si z zadrugi-

nimi shodi izpopolnjevali svoje znanje in izkušnje. Dozdaj so se vršili za Slovence taki shodi le v Ljubljani; deloma tega značaja so občni zbori naše zadrugišne centrale. A za to učno sredstvo je pri nas premalo zanimanja. Ko se je lani vršil po iniciativi „Goriške Zveze“ v Gorici nekakšen kurz za zadrugišnike, je bila udeležba silno slaba. Z lepim uspehom se je priredil poučni sestanek zadrugišnikov pred kratkim na Krku. Kakor posnemamo iz poročila v „Pučkem Prijatelju“, je bila razprava zares koristna.

Vsekakor je treba, da vodstvo našega zadrugištva obrne vso skrb na to, da preskrbi naši gospodarski organizaciji dovolj izvežbanih moči, ki bodo sposobne voditi lepo započeto delo naprej po poti čvrstega napredka. Obrnimo oči na naše furlanske sode! „Zveza furlanskih kmetijskih zadrug na Goriškem“ šteje 71 društev kmetijske smeri. Mi smo tu še precej odzadaj. In še kar imamo, je zelo razcepljeno in raztreseno, kar nas zopet le slabi. A o tem izpregovorimo drugič.

Politični pregled.

Državni zbor. — Največje in najvažnejše vprašanje, ki se bo imela z njim baviti zbornica, je splošno starostno zavarovanje, toda predpriprave za ta zakon še niso tako dozorele, da bi mogla ta predloga biti parlamentu predložena že v pomladnem zasedanju. Predložila se bo šele jeseni. Za budgetno posvetovanje bo potreba več tednov. V prihodnjem zasedanju bodo prišli na vrsto: novela k državljanškemu zakoniku, reforma poslovnika in zakon o trgovinskih pomočnikih.

Veterinarski svet (živinozdravniški svet) v poljedelskem ministerstvu je zboroval 13. t. m. Povdarjalo se je, da je nečisto potrebno, da se zveža številno živinozdravnikov. Zastopnik „Slovenskega kluba“ je „prožil vprašanje, kaj misli vlada okreniti glave živinske kuge. Minister je obljubil, da se zakonski načrt kmalu predloži. Sklenili so nadalje zahtevati, da naj se za konje, ki jih pobijajo radi konjskega smrklija, gospodarju izplača odškodnina, ker je krivično, da morajo gospodarji toliko trpeti. Onemem je veterinarski svet zahteval od vlade, naj ostro zastraži našo mejo pred vtihotapljenjem tuje žive, ki zanaša k nam živinsko kugo. Vlada je obljubila podpirati tudi svinjerejo. Seji je predsedoval slovenski poslanec g. Povše.

Poljedelski odsek v državnem zboru je izvolil pododsek, ki se bo bavil z razdelitvijo kmečkih posestev. Prihodnja seja je 4. febr.

Svobodna šola na Francoskem. — Dne 18. decembra l. 1907 se je v neki pariški drški šoli zgodil sledeči slučaj: Med tem ko učencev ni bilo v razredu, si je učitelj Desbanc delal kratak čas na sledeči način. Napravil je močica iz slame in ga pribil na tablo. Nad njem pa je napisal velik križ z napisom: I. N. R. I. kar pomeni Jezus Nazarenski kralj Judov. Na drugo manjšo tablo, ki je stala poleg velike, pa je napisal besedo stranišče ter napisal poleg roko, ki je kazala na moža iz slame.

To je potem razkazoval dijakom. Nekateri stariši so to naznanili oblasti; a vkljub pritožbam starišev oni „napredni in svobodomiselnji“ učitelj ni dobil niti graje. — Taka je torej svobodna šola na Francoskem. „Svobodna“ je od vsega, kar je svetega in Boga dopadljivega; a nesvobodna in zaslužena je v sovraštvu do cerkve in Boga. — Gospodje liberalni učitelji, ki pridigujete svobodno šolo naj ne mislijo, da bodo danes še dobili kakga poštenega dločka, ki bo šel za otrobi, ki jih vežejo. Proč z liberalnim učiteljstvom!

Kako je zadolžen ruski kmet. — L. 1867 so znašali zemljiški dolgi na Ruskem 99,594.000 rubljev; l. 1877 — torej deset let pozneje — so ti dolgi znašali že 415 milijonov rubljev; l. 1887 742 milijonov 913 tisoč rubljev; do leta 1897 pa so dolgi poskočili že na 1358 milijonov 936 tisoč rubljev. Torej so bili l. 1897 dolgi 14 krat večji ko l. 1867. Sedaj pa znašajo dolgi že 2314 milijonov, 341 tisoč rubljev. Danes so torej dolgi 23 krat večji ko pred 40 leti. Žalostne številke, ki so še žalostnejše, če pomislimo, da velja en ruski rubelj za tri krone in 77 vinarjev našega denarja; torej znaša zemljiški dolg danes na Ruskem nad 8725 milijonov kron. — Vzroki dolgov so isti ko pri nas.

Izkoriščanje ljudstva po načelih gospodarskega liberalizma. Ni čuda, da danes Rusijo pretresa revolucija; socialni demokrati rešujejo ljudstvo z bombami in dinamitom. Toda ali je mogoče trajno odpraviti krivico z drugo krivico? Na! Kadar se bode na Ruskem socialno vprašanje začelo reševati na podlagi krščanske pravice in ljubezni, tedaj bo tudi na Ruskem boljše. Dokler pa vlada ondi na eni strani sila carjevega absolutizma z bičem in puško v roki, na drugi strani pa vladajo bombe socialistov, toliko časa ne bo boljše. Rusija je v vzgled nam, na kateri podlagi se da kaj doseči v ljudsko korist; namreč na podlagi krščanstva.

V nemškem državnem zboru je vlada predložila zakonski načrt, ki dovoljuje vladi, kar meni nič tebi nič siloma odkupovati od Poljakov posestva in jih dajati Nemcem, da bi se oni krajci, kjer bivajo Poljaki, ponemčili. Poljaki in pa nemški katoliški centum se upirata tej grozni krivici, a zaman! Na Nemškem imajo večino vendarle liberalne luteranske stranke, ki ne gledajo na pravico; ampak le na svojo moč. To se bo pa na Nencih še britko maščevalo.

Proti katoličanom v Rusiji. — Predstojnik odseka za bogočastje v notranjem ministerstvu namerava v nasprotju s kanoničnim pravom in pogodbami, sklenjenimi med vlado in sv. stolico, razgnati vilinski kapitel, ker noče slednji imenovati upravitelja, ker po pravici smatra izgnanega škofa Roppa za pravega poglavarja škofije, kajti sv. stolica ni priznala nasilnega čina ruske vlade. V Ljublinu in Ghiedlecu se je izdala naredba, da katoliškim cerkvenim slavnostim ne sme prisostvovati vojaštvo, da ljudstvo ne sme peti slavospevov in se procesij ne sme udeležiti v narodnih nošah. Kdor bo temu nasprotno ravnal, bo kaznovan s trimesečnim zaporom.

Redovnice iz Pariza izgnane. — Dne 16. januarja so morale zapustiti redovnice „Hotel Dieu“, kjer so opravljale posel usmiljenih sestra že skoro pol stoletja. Velika množica je proti izgonu demonstrirala s klici: „Doli s tatovi!“ „Živela svoboda!“ „Živele sestre!“

Maroški sultan. — Iz Madrida poročajo, da je naznanil Mulky Hafid nedavno velevladim, da so ga proglasili v Fezu za maroškega sultana.

Francoska, angleška in Španija ne odgovore na ta dopis. Španija in Francoska sta dogovorjeni, da hočeta vzdrževati edinole red po pristaniških mestih. Novi feški kalif El Mrani je poizkusil zopet uvesti Abdul Azisa v njegovo dostojanstvo, a se mu je poizkus vled izdajalstva ponesrečil.

Male politične vesti.

15. januarja. — Hrvaškemu banu Rauchu so v sredo Hrvatje v Zagrebu ob njegovem dohodu priredili burno demonstracijo.

16. V poljedelskem odseku drž. zbora se socialisti nočejo udeleževati sej ter štrajkajo. — Umrli je glavni urednik judovskega lista „Neue freie Presse“ na Dunaju. — V kratkem se sklene trgovinska pogodba s Srbijo. — Na Portugalskem se je pogreznilo mesto Rio Pinto. — Delegatje so si ogledali pri Pulju streljanje s torpedi in topovi. — Novi švedski kralj Gustav je imel prvi prestolni govor.

17. V Solnogradu je umrl veliki vojvoda toskanski, oče znanega bivšega nadvojvode Wöllnga in bivše saške princezine gospe Toselli. — V Baru so zaplenili zaboj orožja, ki so ga tihotapci peljali v Črnogoro.

18. Turčija zbira veliko armado v Mali Aziji. Sodijo, da je naperjeno to proti Perziji.

19. Bivša mažaronska stranka na Hrvaškem se trajno razpusti. Bije odstopi hrvaški minister Josipović. Govori se, da odstopi češki minister Prašek. — Bolgarsko ministerstvo je odstopilo.

20. Na Portugalskem se vrše volitve v miru. — V Maroku so proglasili mohamedanci sveto vojso proti Francozom. — Sveti oče je popolnoma ozdravel. — Ministerki predsednik Beck je obolel. — V Trstu in Mariboru je stavka delavcev. — V macedonski vasi Dragovo je neka bolgarska četa med Turki povzročila veliko klanje. — Pri Parizu se je zgodila velika železniška nesreča. Mrtvih mnogo ljudi; 40 ranjenih. — Cesar je zavrnil notranjega in trgovskega ministra.

21. Obolel je štajerski slov. posl. Benkovič. Tudi dr. Lueger je zopet obolel. — Anarhisti na Ruskem vedno huje delujejo. Vedno je kak napad. — Ruska dama se je sešla. — Pri Milanu se je zgodila velika železniška nesreča. 9 je mrtvih, 25 ranjenih. — V Rio de Janeiro v Južni Ameriki se anarhisti hoteli z bombami razstreliti ameriški brodovje, ki plove v Tihomorje. Napad so odbili. Najbrže so napad povzročili Japonci. — Rusi hočejo zaseči Perzijo. — V Maroku so proglasili za tretjega sultana.

22. V Zagrebu so na ur-dih nabili samohraške napise. — V Brolinu je na tisoče delavcev brez dela. Priredili so demonstracijo, pri kateri je delavce napadla policija in jih več ranila.

S. K. S. Z.

Zadnji terek je dr. Breclj predaval v Centralu o alkoholizmu. Predavanje bilo strokovnjaško in zelo zanimivo. G. predavatelj je označil vpliv alkohola na človeško telo, na človeški duh in na človeško družbo sploh. Predavanje so razjašnjevale krasne skioptičke slike.

Prihodnje predavanje bo zopet silno zanimivo! Predaval bo o starem in novem Rimu g. dr. Srebrnič. Že naslov predavanja, kakor tudi ime predavatelja nam jamči, da bo dvorana zopet polna. Pozabiti pa ne smemo, da bo skioptikon pri tej priliki kazal krasne barvane slike mesta Rima, na podlagi katerih se bo predavanje vrtilo. Člani „Zveze“ so prosti; nečlani plačajo 20 vinarjev vstopnine.

Odbojna seja bo v petek ob 6. uri zvečer. Dnevni red je važen. Odborniki, pridite!

Novice.

Izvrševalni odbor S. L. S. je imel svojo sejo v torek dopoldne. Posvetovalo se je o deželnozborskih kandidatih. Pri seji so bile po svojih odposlancih zastopane „Kmečke zveze“ ter politični društvi v Bocu in Kobariču.

Deželna podpora za visokošolce. — Letos je vložilo nad 40 slovenskih visokošolcev prošnje za deželno podporo, več nego nikdar popred. Ker pride na slov. prosice od skupnega zneska 12.000 K le 6000 K v razdelitev, je razvidno, da zamore dobiti povprek vsak prosilec še ne 150 K. Vkljub temu, da so prišli v poštev le povsem siromašni in potrebni dijaki, odkazana je juristom prvoletnikom in tretjeletnikom le podpora od 100 K do najvišjega zneska 150 K, dočim so juristi drugo- in četrtoletniki, kakor tudi drugi visokošolci dobili podpore do 300 K. Dijaki ne bodo letos s temi pičlimi podporami zadovoljni; toda za sedaj, dokler se ne snide deželni zbor, ni odpo-moči.

Lisica o morali. — Tetka „Soča“ se repenci in jadkuje že v dveh številkah zaporedoma o velikem pohujšanju, ki se godi v hiši „Centralne posojilnice“, kjer je bil zadnji nedeljo proti izrecni prepovedi načelnstva ples, ki ne spada v te prostore. Pobožno obrača ta „nedolžna devica“ svoje čiste oči proti nebu in kaže s prstom na te „lakomne klerikalce“, ki oddajajo plesno dvorano vsakemu — za groše, samo da je „far-ška bisaga“ polna. No, če bi koledar ne kazal, da smo v pustnem času, bi nam pisava brezobne tetke to povedala. Ona si dopada namreč navadno v pustnem času v vlogi lisice, ki pridiga o morali.

Imenovanje. — Adjunkt na moški kaznilnici v Gradiški Vojem Franke je imenovan nadzornikom ženske kaz-nilnice v Begunjah.

Ob dobavi novih topov izpre-mene imena „artiljerijskim“ polkom in „oblegovalnim baterijam“. Korini artilje-rijski polki dobe naslov: „Poljski havbični polki“, divizijski artiljerijski polki pa ime: „Poljski topniški polki“. Dosedanje oble-govalne čete dobe naslov: „Težka hav-bična divizija“. Mobilne oblegovalne čete, ki so imele do zdaj le kadre, dobe do-ločeno število topov in moštva.

Duhovščini goriške nadškofije. — Častiti sbratje! Lepo Vas pro-sim, da mi pomagata posebno v tem času razširiti med ljudstvom knjižico „Plesa“, katera se naroča pri uprav-ništvu „Plesa“: Trst (Vincenzo Bellini 2. IV.) po 70 vin. — Z bratskim pozdra-vom Ivan Tul, prireditelj knjižice.

Zajci na delu. — Od raznih krajev poročajo, da je zajec na sadnih vrtnih, koder drevje ni zavarovano, že na delu in da gloda mlado drevje, koder le more. Na travnikih krt, na vrtu zajec, na polju pa miši, to so škodljivci kmetu, za katerega se naši liberalci seveda to-liko brigajo kot za lanske sneg. Zdaj ob volitvah se ga bodo seveda spomnili, potem se bo pa zopet pokazala na dan iberalna — ošabnost! Kmet si bo pa

to ošabno preziranje že zdaj v spomin poklical!

Operiranje jetike. — V Lon-donu so na neki jetični ženi, o kateri so zdravniki prerokovali, da bo le nekaj tednov še živeła, izvršili na kliniki za-nimivo operacijo. Prežagali so ji več reber in ji kirurški potom odstranili tuberkulozni del pljuč. Dotični kirurg je imel posebno za tak slučaj sestavljen nov instrument. Operacijo se je kakor zatrjujejo londonski listi, popolnoma po-srečila in žena bo popolnoma ozdravela.

Godovi prihodnjega tedna. Ne-delja 26. januarja: Sveta družina; Polikarp, Pavla vdova; ponedeljek 27. Janez Zlatoust; torek 28. Julijan škof, Marjeta; sreda 29. Frančišek Saleški, Konstantin; četrtek 30. Martina, Janez milošč., škof; petek 31. januarja: Peter Nol; Marcela; sobota 1. februarja: Ignacij, šk. m.; Efrem, cerkv. uč.

Sejmi meseca februarja na Pri-morskem. Boljunc: 24. februarja; Divača 26. februarja; Gorica: 13. in 27. februarja; Dutovlje: 3. febr.; Hrpolje: 2. febr.; Mošče-nice 3. febr.; Šmarje 3. febr. Na Be-neškem: 12., 13. in 14. februarja je v Vidmu semenj sv. Valentina; dne 2. febr. je v Gemoni. Po bližnjih krajih: 1. febr. v Šturiji; na pustni ponedeljek v Vipavi.

Listnica uredništva: Posesnik I. Z. v B.: Prašate, če res kandidira znani „kmečki prijatelj“ Dr. Gilčvert na pogram „agrarne“ stranke. Odgovor: Do-sedaj ni še nič znanega. Danas „agrarna“ stranka liberalnih učiteljev postavi kan-didate. — Volčjigrad, Barka, Vel. Dol, Baška dolina, Krn, Anhovo, Kanal, Št. Ferjan, Šmarje, Vel. Žabljce: Svo morali odložiti vlad pomanjkanja prostora. Po-trpljenje je božja mast! Oprostite! Ured-nik je v zadregi, ker bi rad takoj ustrelj pridnim dopisnikom, pa nemore. Hvala za dopise, pride vse na vrsto! Bog Vas živi vse skupaj! — Gospo-darstvo: Prejeli smo od veččaka lep spis o reji domačih zajcev. Prihodnjič pride na vrsto. Sploh bomo skrbeli za dober gospodarski del. — Za izobrazbo pa imamo pripravljen lepo stvar! Pa za danes še nič ne povemo. Čakamo še novih naročnikov

Mesne novice.

m Predsedništvo društva „Skal-nica“ naznanja, da se bodo delile pod-pore bolnim društvenicam od zdaj naprej le ob nedeljah in sicer od 4. ure do 5. ure pop.

m Izloženi volilni imeniki. — Goriški municipij naznanja, da bodo iz-loženi volilni imeniki za bodoče deželno-zborske volitve na tak. municipij, in sicer v drugem nadstropju občinske hiše v sobi št. 20 od 22. t.-m. do 4. febru-erja t. l. na vpogled vsaki dan razum-nedelj od 8. ure do poludne in od 3. do 6. ure pop. V tem času se bodo za-mogle vložiti tudi eventualne reklamacije in sicer za vsakega volilca posebej. Take reklamacije pa morajo biti opremljene z vsemi potrebnimi dokumenti, dokazujo-čimi volilno pravico onega, za katerega se ista reklamira. Na reklamacije, vlo-žene po 4. februarju in pa na take, ki ne bi bile opremljene s potrebnimi do-kumenti, se ne bode jemalo nobenega obzira.

m Kapelnik vojaške godbe gosp. Benzur je v petek proti večeru nena-doma zblaznel. Hdil je po raznih pro-dajalnah, v katerih je naročil za 80 K parfamov in za 50 K copičev na račun vojaške godbe. Potem je šel na telefon-ski urad, kjer je delil cigare in hotel biti zvezan z Zagrebom. Ko so mu po-vedali, da to ni mogoče postal je hud ter je rekel, da gre v Trst k neki go-spodični, ki je pri telefonu; ona da mu bo že dovolila telefonirati v Zagreb. Pravil je, da se bo oženil in da vidi svoje nevesto le enkrat na leto. Hralil se je tudi s svojim bogastvom; da ima en milijon denarja in da pozna sredstva s katerimi se dobi denarja, kolikor se hoče. Reveža so spravili na opazovalnico. Kapelnik Benzur je izvrsten godbenik. Bil je svoj čas nadporočnik, a je le iz ljubezni do godbe postal kapelnik. Upajo, da je to omračenje uma bilo le trenutno.

m Pavletičevo hišo v Gosposki ulici so kupili Lahi. Gospodje z magistrata so v zadnjem trenutku preprečili, da hiša ni prišla v slovenske roke. Sedaj seveda hočejo magistratovi hišo obesiti na na vrat mestu. V ta namen je bila za petek večer sklicana seja mestnega sveta. A v zadnjem trenutku so sejo

preložili na poznejši čas. Kaj pa to pomeni?

m Umrl je v petek zjutraj v Gorici g. Frančišek Zoratti v starosti 83 let. Pokojnik je bil 53 let duhovni pomočnik pri župni cerkvi sv. Ignacija v Gorici.

m Dela za konjeniško vojašnico v Gorici so razpisana. Dotične ponudbe je vložiti do 20. februarja dopoldne na mestnem magistratu. Vpogled načrte in natančne pogoje je dobiti na magistratnem oddelku VII. v Gedališki ulici.

m Zadruga gostilničarjev in krč-marjev v Gorici vabi k pripravljavi seji ki se bo vršila v petek 24. januarja ob 2 pop. v dvorani hotela „Pri treh kronah“ v prlitčju. Razpravljalo se bode o ustanovitvi delniške družbe, katera bo postavila tovarno sodavice ter zalogo karbolno kisline. Pre-brala se bodo tudi pravila v slovenskem in italijanskem jeziku. Namen konsorcija bo zboljšati gmojne razmere svojih članov ter prodajati njim, kakor tudi nečlanom pridelke svoje toverne po nizkih cenah.

Iz goriške okolice.

Zahvala

veleblagorodnemu gospodu držav-nemu poslancu

JOSIPU FONU.

Za Vaše dosedanje delovanje v prid nam zapuščenim kolonom, Vam briski koloni izrekamo najtoplejšo zahvalo, ter vas ponižno prosimo, da blagovolite tudi nadalje vstrajati pri tem blagem zapo-četju. Svoje hvaležnosti Vam sicer ne moremo pokazati z darovi, a hvaležna srca Vam hočemo ohraniti in nikdar nečemo pozabiti, da ste bili prvi ravno Vi, ki je na Dunaju povzdignil svoj glas za nas reveže-kolone.

Bog Vas živi in ohrani!

V srednjih Brdih, dne 21. januarja 1908.

g Odbor „Kmečke zveze“ za go-riški sodni okraj je imel danes do-poldne svojo sejo. Predsedoval je na-čelnik g. župan Lutman. Sklepalo se je o kandidatih za deželni zbor. Odbor goriške „Kmečke zveze“ je tudi sklenil spomenico na vladu, kako odpomoči kmečkemu ljudstvu v okolici in drugod. Spomenica je izročena posl. Fonu. Pri-hodnjič jo objavimo.

g Katoliško delavsko društvo v Mirnu bode imelo v nedeljo dne 2. fe-bruarja svoj letni občni zbor v prostorih g. J. Budihna ob 3 in pol uri pop. z običajnem dnevnim redom. Op. K obi-čajnemu zboru smejo priti vsi udje, ki niso zaostali več kakor tri mesece z udnino. Kdor dolguje več kakor 3 me-sece je naprošen, da poravnava svoj dolg do občnega zbora. O d b o r.

g Občinski dom v Sovodnjah je pokrit. Lepa stavba, ki je zgrajena tik spomenike, bo pričala sovođenjskim poz-nim rodovom o podjenosti mož, ki so se trudili za to, da se je sezidala čedna ob-činska hiša. V občinskem domu bo vde-lana tudi spominska plošča. Stavbo je zgradila stavbena trdka Stepančič & Žnidarič iz Ranč Stavba bo stala okoli 20.000 K. Graditelji so najeli za delo skoraj samo domače sovođenjske delavske moči. Denar je ostal večinoma v domači občini, kar je le odobravati.

g Rubijski most odkupljen. — Cestni odbor za goriško okolico je od-kupil most čez reko Vipavo v Rubijah, ki je bil privatna lastnina barona Bian-chia in sicer za 22.000 K. S tem je ko-nečno vendar rešeno to za naše vozni-ke važno vprašanje njim v prilgo. Do sedaj se je namreč na tem mostu pobirala še precej velika mitnina, s katero so bili jako oškodovani posebno biljenski vo-zniki, ki vsaki dan zvozijo mnogo ope-ke na rubijsko železniško postajo. Večkratne pritožbe voznikov in drugih interesentov je napotilo cestni odbor, da je napravil ta pameten korak, za katerega mu bodo interesi gotovo hvaležni. Mitnina se-veda se ne bode več pobirala.

g Cesta ob Lijaku je dodelana do vasi Vogersko. Zdaj so delavci na cesti pri mostu pod vasjo. Žal, da delo jako počasno napreduje in nismo upanja, da bi bila v letu dokončana zveza s skladovno cesto pri Volčjigradi.

g Delo na cesti od Šempasa proti Vogerskem pa celo zimo počiva. Me-rodajni krogi naj se vendar prebude, da

spravijo delo v tir in se vendar enkrat sveže Šempaska občina z Vogerskem na Jazbini.

g Misel zveze Šempas-Prvačina še ni zaspala ob občine nekaj snujejo za prvi začetek dela.

— Legar. — Dne 14. t. m. so pri-peljali iz Šempasa mladeniča A. Hamar v goriško bolnišnico bolnega na naši „komunski“ boleznici. Tudi drugi novi slučajji take bolezni so se pojavili v zadnjem času. Zli se da v Šempaski okolici tudi ta mraz sedanjí še ni po-polnoma zatrl te bolezni.

g Umrla je v goriški ženski bol-nišnici sestra č. g. Antona Berlota, župnika na Vogerskem. Bolehala je že kakih 5 let na želodcu, v četrtek je še kuhala; vsled hudih želodčnih bolečin so jo peljali v bolnišnico, kjer so jo ope-rirali, pa nič ni pomagalo. Naše sožalje gospodu župniku.

Pri volitvah v Sovodnjah so zmagali liberalci. „Soča“ se tega veseli in pravi, da ni treba komentiranja. Mi pa pravimo, da bi bil komentar silno za-nimiv in za marsikoga tudi nekoliko po-treben. Vložen je utok.

g Podgorska Marijina družba deluje po svojih razmerah vrlo dobro. Veselica pretekle nedelje je prav dobro izpadla. Ni mi žal, da sem se je vdeležil. Če ravno je bila velika sobana natlačena polna, sem vendar vstrajal do zadnjega, da bi videl vse do konca. In res so igralke v resni igri „Po prevarah do zmage“ prav dobro zadele svoje vloge. V prizoru „Umetnica in kmetica“ pa so se pokazale res precejšnje umetnice. Petje je kazalo, da imajo dekleta pod-gorska dobre glasove. Dakleta! Lepo petje blaži človeka in ga omikuje. Le pridno vadite se petja. Vaše pesmi v nedeljo so prav dobro izpadle. Še boljše pa bo, ako se bote v večjem številu pridno vadile. Tako mi je tudi druga deklamacija prav ugajala. Dakleta! ne za-merite tej moji kritiki. Le vrlo naprej! Z vašim trudom širite pravo krščansko omiko.

g Novi ravnatelj v podgorski papirnici gosp. Leo Wodiczka si je s svojim nastopom pridobil splošne sim-patije. —

g Predavanje na Lokvah. — V smislu § 3, 2. društ. pravil je priredilo „Del. podp. društvo“ 19. t. m. predavanje: Načelnik otvori shod in predlaga, naj navzoči izvoli predavatelja; izvoljen je bil Anton Saligoi, ki je svoje mesto po-zneje odstopil kuratu Kodriču. 2. na-čelnik pozdravi navzoče ude in neude in pravi, da ni dobro človeku biti sa-memu; da si želi družbe, prijateljev, učencikov; da mu je v njegovem debelo-zidanem farovžu dolgčas in da je že sit raznih knjig in časopisov, not in harmo-nija ter bi rad tuži v družbi kako po-vedal... Na to razloži — na podlagi dr. Lampetovih „Obrambnih govorov“ — kje je naša prava sreča? Oseediti nas ne more samo bogastvo; saj vsakdo vé, kakó kapitalisti osrečujejo ljudi... Tudi svoboda, kakoršno hočejo soc. demokrati, anarhisti, nihilisti e tutti quanti, ni vir prave sreče... In slednjič omika, kakoršno hočejo in širijo naši liberalci in fous-naprednjaki, tudi ne more osrečiti člo-veka skozi in skozi... Prava in stalna in večna sreča je le v ljubezni do Boga in do bližnjega, kakor jo uči sv. kat. vera, namreč v pravem bogastvu, ki daje tudi revežu dovolj kruha; v pravi svobodi, ki nikomur ne krati pravic; in v pravi omiki, ki človeka vedno bolj dviga in mu daje spoznavati, da ni žival, ampak bitje iz telesa in duše, kateri duši je odločeno nebeško — večno — veselje, ako bo živeła po naukih sv. kat. vere... Tajnik Fr. Kolenc obrazloži društ. pra-vila in priporoča, naj se udje bolj za-nimajo za društvo, ker delavci se zamo-rejo le v društveni organizaciji uspešno boriti za svoje pravice — in le v iz-obrazbi je prava zmisel za politično živ-ljenje, pa tudi gospodarski napredek... Zato društvo ne sme biti „pobeljeni grob“, ki se sicer na zunaj sveti z lepim imenom, z zastavo, a znotraj je le ne-kaj gnilega prahu... Vsi udje naj delajo — kakor je nekje rekel naš delavski učenik dr. Krek — za resnico in pravico, a to odkritosrečno... Tudi predsednik Ko-drič je na tajnikovo poročilo poudarjal, naj bi vsi odkritosrečni udje delovali resno — ne tje v en dan — in naj bi tisti, ki morda zdaj društvo nasprotujejo, vsaj doma bili edini: eno palico lahko zlomite, deset palic skupaj pa ni mogoče zlomiti! Zato naj z ljubeznijo skuša vsak društvu še novih udov pridobiti — potlej

bo draštvo rastlo... Načelnik je razložil navzočim še stanje, blagajne in shod se je zaključil. Prihodnje predavanje se svojočasno naznani v "Pr. Listu".

g. Del. podporno društvo" na Lokvah kaže sledeči račun za 1907: A. Dohodkov: 1. iz l. 1906 K 229.12; 2. udnine l. 1907 K 142.—; 3. podpore K 1.—; 4. zastanka K 48.—; skupaj K 420.12. B. Stroškov: 1. po blagajničnem dnevniku K 140.40; 2. zastanka za l. 1907 K 48.—; skupaj K 188.40. C. Sklep: dohodkov K 420.12; stroškov K 188.40, ostane za l. 1908 K 231.72.

Načelstvo.

g. Prve zvončke so videli te dni v Grojni, v naši takimenovani Sibiriji. Če kje v naši okolici, zavzema gotovo Grajna prvo mesto, kar se mraza tiče.

Iz ajdovskega okraja.

a. Ajdovska "Kmečka zveza" ima v nedeljo ob 3h popoldne "pri Rebku" sestanek odbornikov in zaupnikov. Razgovor bo o kandidatih za deželni zbor.

a. "Bralno društvo" v Velikih Žabljah sklicuje na Srečnico ob 4. uri javno predavanje, ki bo v prostorih g. Josp. Vrtočca, krém. Na shodu bo govoril o združništvu poslanec S. K. S. Z. Želeti je velike udeležbe.

a. Vinska kupčija je letos v Vipavski dolini nenavadno živahna. Od Gorice do Črniča je Bolaffio pokupil skoraj vse vino. Od Črniča do Ajdovčine pa je istotako po rokah vinotlača Godina šlo naše vino na Semering. Ta dva sta sicer ceno nizko držala, vendar je naše ljudstvo vino hitro prodalo in dobilo lep skupidek. Nekateri pa so raznim zasebnikom in krčmarjem svoje boljše vino prodali po 30 do 36 kron hekto. Nekateri pa, ki mislijo, da mora biti letos še cena višja in jih posebna sila denarja ne tlači, držijo še vino v kleteh. Prav bi bilo, da bi ga vselej toliko prihranili, da bi vsaj domače krčmarje zalagali z njim; ker drugače bomo morali piti po letu tuje... vino!

a. Liberalni volivci na Vipavskem pripisujejo svojem poslancu Štreklju vsemogočnost. Vse ugodnosti, katere čutijo pri gospodarstvu valed ugodnih prometnih in drugih razmer, jim je baje pridobil Štreklj. "Hvala Bogu", kličejo liberalci, "da smo poslali na Dunaj Štreklja; ko bi njega ne bilo bi ne prišli Nemci na Vipavsko po vino!" Sicer je lepa lastnost misliti o človeku le dobro. Še boljše pa je in najlepše, spoznati in govoriti resnico. Če bi bilo res, da je Štreklj spravi kupce na Vipavsko, potem pa je res možak, ki mu ga med vsemi liberalci ni para; ker skrbel je najbolj za svoje nasprotnike "klerikalne" Dornberžane, ki niti njegovi volivci niso; saj so vendar oni sami prodali "Nemcem na Dunaj" skoraj toliko vina, kakor vsi drugi Vipavci skupaj. Naši liberalci toraj mislijo, da je njih poslanec vinski agent ki po oštarjih ponuja vipavsko vino, v zbornici pa glasuje proti pogodbi, katera zajamči tudi na Ogrskem postavlo zoper ponarejeno vino.

Ker je resnica Bogu in ljudem ljuba, je treba tudi liberalcem pojasniti resnico, da ne bodo vedoma poslušali in razsirjali liberalnih zvijač. Na proizvodnem shodu ajdovskih županov in podžupanov pri Rebku, je Štreklj trdil da je on glasoval za otvorjenje meje žitu in moki, ne pa živini; poslanec Slov. Ljudske Stranke kranjske Vipavske Žitnik je pa na shodu v Vipavi odločno zatrdil, da se je pri enem glasovanju ni šlo za to, da se žitu odprejo meje v Avstrijo, ampak živini in mesu, ker žitu je že tako odprta meja, žito pa nam ne manjka iz Ogrske. Komu gre torej vera, Štreklju ali Žitniku? Štreklj je trdil, da sta bila dva posebna socialdemokratska predloga, eden glede žita, drugi glede živine. On je bil za uvoz žita, pa zoper uvoz živine. Kako se pa zopet to strinja z glasovanjem zoper pogodbo? Cene moke iz Ogrske Štreklj nemara, pač pa bi rad dražo moko iz daljnih dežel. Vidi se, da imajo liberalci posebno pamet!

a. Kako gre to skupaj? — Na shodu županov in podžupanov pri Rebku je Štreklj povdarjal, naj ne gledamo pri deželnozbornem kandidatu toliko na izobrazbo, ampak na to, da bo znal proti Lahom nastopiti tudi s surovostjo. — V Komnu pa je priporočal Komencem naj volijo moža, ki bo izobražen, ker le tak bo kaj dosegel. Kako gre to skupaj? Ali Štreklj Vipavcem privoščil le suro-

vega, Komencem pa izobraženega poslanca? Naj on privoščil, kar hoče! Mi pa bomo volili moža, ki so zmogni, ki imajo srce za kmeta in o katerih vemo, da bodo znali tudi kaj doseči za nas!

Iz kanalskega okraja.

kl Zavarovalnica za govejo živino. Vstanovile so se podružnice deželne zavarovalnice: v Anhovem, predsednik Tinta Štefan, Gor. polje št. 61, podpreds. Stanič Jože, Gor. p. 71; v Ajbi, prads. Jeronim Franc, Potravno št. 150, podpr. Levpušek Ant. Nekovo 26; v Kanalu, preds. Mladič Henrik Kanal, podpreds. Drašček Fr. Bodrež 11.

Iz Anhovega nam pišejo: Minojo nedeljo smo ustanovili v Anhovem podružnico deželne zavarovalnice za govejo živino. Članov se je vpisalo do sedaj 37, ki imajo približno 100 glav goveje živine. Za predsednika podružnice smo si izvolili Štefana Tinto iz Gorenjega polja za podpredsednika pa Jožefa Staniča tudi iz Gorenjega polja. Deželni odbor je poveril vodstvo te volitve g. Mih. Zigi iz Kanala, ki nam je povdarjal pomen in potrebo takih podružnic. Z ustanovitvijo te podružnice smo vsi prav zadovoljni le Rakotinu Francu, podžupanu na Gorenjem polju in prijatelju liberalnega učitelja Klavore ni bila ta ustanovitev kaj po volji. Posebno izvolitev predsednika mu ni kaj ugajala. Najraje bi bil menda on sam rad izvoljen.

Iz tolminskega okraja.

t. "Kmečka zveza" za tolminski okraj priredi v nedeljo ob 1h popoldne pri Sv. Luciji v prostorih g. Vuge posvetovaten shod odbornikov in poverjenikov in zaupnikov. Dnevni red: Določitev kandidatov za deželni zbor.

t. Za pogorelce na Ponikvah. — Ministerstvo za notranje zadeve v dogovoru s finančnim ministerstvom je dovolilo 5000 kron podpore za pogorelce na Ponikvah.

Sv. Lucija. — "Soča" lanskega leta št. 117 je prinesla: "Župniku pri Sv. Luciji je poslal l. M. iz l. 1 K, naj moli rožni venec za nevernike. Poslal mu jo je po cestarju Juriju. Krono je pridržal župnik, kot nekako potrđilo pa je prinesal cestar l. M. od župnika razglednico s fantom, ki nese punco na hoteljki; zraven je nalepen list c. kr. glavarstva. Kaj to pomeni? Tako "Soča".

Odgovor: To pomeni, da označenemu župniku tiste krone nikdo ni prinesel; — pomeni, da župnik nikomur ni poslal potrđila; — pomeni, da tisti, ki je krono sprejel in shranil, je tisto tako potrđilo sam izdal pod župnikovim imenom; pomeni slednjič, da bitako ravnanje vtegnilo kaj neljubega pomeniti za dotičnega.

Hvala ti "Soča", dušica moja, srček moj zlati, za razodetje, kajti le po tebi sem to izvedel, čeprav skoraj šele po treh mesecih. Župnik Fabijan.

t. Nesreča na železnici. — Blizu postaje Hudažužna je ponesrečil zavirač Barič. Padel je namreč z vlaka ter si pri ti priliki zlomil nogo in je bil tudi na glavi težko ranjevo. Prepeljali so ga v tržaško bolnico.

Iz cerkljanskega okraja.

c. Društveno življenje. — V nedeljo dne 19. t. m. je predaval v Cerknem gosp. pravnik Oblak "o oporokah" (testamentu). To važno predavanje je bilo zelo zanimivo, zlasti še ker je gosp. predavatelj govoril zelo poljudno. Hvala mu iskrena!

c. Dne 2. februarja (na Srečnico) ob 1/3 uri popoldan se bode uprizarila v dvorani "Gospodarskega doma" v Cerknem zanimiva veseliga "Čevljar". Pri tej igri bode prvič nastopili mlajši diletantje: sami mladi fantje. Vstopnina 20 vin.; člani polovico. Posebnih vabil se ne hode razpošiljalo. Ker je ta igra zelo dolga, zato ne bo mogoče pri tej priložnosti ponavljati "Loterista", kakor je bilo že omenjeno. Med odmoril bode igral tamburaški zbor.

c. Umrla je najstarejša žena v Cerknem. Marijana Berk, ki je dosegla starost 94 let. N. v m. p.

c. Ruda. — G. Sušnik iz Ljubljane in g. Primožič, imata rudolovstvo v

Cerknem. Na Vrhovljici (tri četrt ure iz Cerkna) so izkopali globok rov in prišli do znakov kufrene rude. Sedaj pa so pričeli kopati prav tik Cerkna v isti smeri kakor leži hrih Vrhovljica. Bog daj srečo!

Iz kobariškega okraja.

kd. Deželnozbornske volitve se bližajo. Liberalci, ki so 14. maja tako imenitno podlegli, se zopet zbirajo iz spanja. Kramerjev Tomaž iz Libušnjega je že pričel z vajo za volivno agitacijo. Tudi kobariški mesarji pojdejo kmalu po okolici "junice" kupovat. Pozor pred temi liberalnimi mešetarji!

kd. Čitalnica v Kobaridu je pričela posnemati izobraževalno društvo. V društvu imajo tamburaše, v čitalnici pa ne. Stopili so na noge, pregovorili so par fantov izobraževalnega društva, da so pristopili k njim in s pomočjo teh napravili tamburaše. Čitalničarji le za nami; z našimi močmi, po naših stopinjah! Morda se vam razjasni kaj vaših zmešani pojmi.

kd. Luteranski "Bogovestnik" zajde večkrat v naše kraje. Najraje ga pošiljajo našim šupanom. Morda imajo pri tem posebne namene. Ali ta volk v ovčji koži roma takoj v peč. Luteranski pastor Chraska v Ljubljani bi pametneje naredil, če bi to "kurjavo" doma porabil za svojo peč.

kd. Pustni čas je, doba zabav in veselic. Bodimo veseli, pravijo fantje. saj je pust! Prav, le veselimo se! A naše veselje bodi pošteno razvedrilo; in ne ono divjanje po raznih plesih.

Iz bovškega okraja.

b. Županstvo občine Bovec se je ob volitvi 14. dne januarja 1908 konstituiralo tako le: Mlekuž A. A. Bovec št. 23. župan. — Podžupani so: Ostan Franc Bovec št. 341, Kenda Franc Dvor št. 52, Kravanja Ivan Kal št. 22, Kravanja Matija Bovec št. 37, Novine Anton Bovec št. 298, Hubar Domijan Bovec št. 302, Jonko Leopold Bovec št. 122, Klavara Franc Bovec št. 235. Starešine: Černuta Franc Plužna št. 56, Fon Franc Dvor št. 14, Fon Franc Bovec št. 330, Kravanja Anton Plužna št. 27, Kravanja Alojzij št. 24, Lajler Andrej Bovec št. 271, Mihelič Ivan Bovec št. 171, Mišič Franc Dvor št. 46, Mlekuž Mha Bovec št. 225, Mlekuž Andrej Koritnica št. 26, Mlekuž Franc Koritnica št. 34, Mrakič Andrej Dvor št. 12, Ostan Izidor Bovec št. 128, Straussgill Anton Bovec št. 96, Šaler Anton št. 410.

Iz komenskega okraja.

km. Ni bil bratomor. — Iz Gornanskega nam pišejo: — G. urednik! Poročilo zadnjega "Prim. lista" o bratomoru v naši vasi ne odgovarjajo popolni resnici. Stvar je ta le: Dva malovredna brata sta izvalila dva druga mladeniča na pijačo. Najprej so se napili žganja in nato so šli še pit vino. Ko so se do dobra napili, sta se ona dva mladeniča vračala proti domu in mlajši izmed onih dveh bratov. Na cesti vrže mlajši brat kamen v neko okno in jo razbije, na kar ga mladenič posvari in okrega. Ta se takoj vrne k svojemu bratu, ki je ostal v gostilni in jedel sir ter mu pove, da ga hočeta ona dva mladeniča tepsti. Brž se spravi na noge in gresta za onima dvema in začne se prepri in tepež. Brata oborožena z noži sekata neusmiljeno okoli sebe tako, da enega popolnoma usmrtila, drugega, ki je imel glavo in roko skozi in skozi prebodeno, je rešil le srečni slučaj, da je prišel po cesti nekdo v suknji, o katerem sta mislila brata, da je orožnik in sta utekla. — Smrtno nevarno ranjeni mladenič se je privlekel še do doma, tu poklical očeta, padel v nezavest in v četrto ure bil mrtev. Drugega je pa zdravnik zašil in mislim, da bo pomnil, da ponočevanje in pijača ne prineseta blagoslova. Ona dva brata sta jako malopridna, ki ne spolnujeta nobenih dolžnosti. Kar sta zaslužila, sta zapila, bila sta prepirljiva, tako da sta celo svojega starega očeta na cesti zmerjala in ga hotela tepsti. Sploh ni sta spolnjevala nobenih zapovedi, ampak bila sta trmoglava in jezava do skrajnosti. Zato se nihče ne čudi, da sta tudi kaj takega storila.

Pa ne mislite g. urednik! da je pri nas res tako splošno pokvarjena mladina. Ne, tega ne! Naša mladina je še v primeri z drugimi še dobra in nepokvarjena. Le ta nesrečni slučaj je vrgel sicer senco na celo občino, ali krivično, ker cela občina ne more trpeti radi dveh pokvarjencev. Ob enem je to dober nauk naši mladini, da pijančevanje in ponočevanje ne koristita nikomur. Le življenje uravnano po krščanskih načelih prinaša srečo in blagoslov.

km. Nesreča. — Pred dnevi je trgovec A. Sigmond vozil gnoj na bližnjo njivo. Pri delu mu je pomagal 13 letni sinko. Ker se mu nekoliko spodrsne, pade pod voz, kateri mu zlomi eno nogo. Prepeljali so ga takoj v tržaško bolnišnico.

km. Nabrežina. — (Nesreča.) — Vše blizu dvajset let se trudi komenski cestni odbor, da bi se pri nabrežinski postaji zgradil most čez železnico, ker se vedno ponavljajo nesreče. Toda železniška uprava ne dopušča niti pediti zemlje v to svrhu. (To bo treba gotovo intervencije državnih poslancev). Te dni bi prišle kmalu tri osebe ob življenje. Le izredna sreča jih je spremljala, da so odnesli življenje in raztrgano kožo. Načelnik komenskega cestnega odbora se baje trudi, da bi dosegel most čez železnico, ali uprava železniška se neče udati. Morda bo pa sedaj še bolj energično zahteval, ker tudi njega skrbi nekoliko koža.

Iz sežanskega okraja.

s. Veleč. g. Ivan Narobe, bivši župnijski upravitelj tomajski, sedaj kot vpokoj. župnik bivajoč v Kamniku, kojega imajo tomajski župljani še vedno v blagem spominu, podaril je zavodu čč. šolskih sester v Tomaji v podporo znatno svoto 450 K. Iskrenemu rodoljuba in vrlemu podpiratelju vsake dobre stvari bodi tem potom, tudi v imenu čč. redovnic, izrečena prav srčna hvala. Vsegamogočni naj mu vže na tem svetu obilno poplača ta blagi čin in obudi mnogo posnemovalcev!

Iz tržiskega okraja.

ti Devin. — (Motenje vere). V nedeljo smo pokopavali neko staro ženo. Ko smo dospeli v št. Ivan na pokopališču, smo kot po navadi položili krsto v grob. Toda tu začne razsajati neki Italijan tako grozno, da so se vsi pričujoči nemalo jezili. Zahteval je, da se mora odkriti krsto in vnovič blagosloviti. Vpil, zmijal in rogovilil je, kot bi bil obseden. In tu se mu pridruži še veren drug — devinski rudečkar, ki z glasnim protestom zahteva, da se mora vzeti krsta zopet iz groba in odpreti. Tako, da je bilo vedno, in mora biti tudi danes. Pričujočim je bilo to preveč, prišlo bi bilo gotovo do tepeža, da nista obmolnila, ker sta se bala težkih pesti pogrebcev. Vso stvar ima sodišče v rokah, ki naj pouči rudeče brezverce, da se nimajo v cerkvene zadeve prav nič mešati, dasi jim to dovoljujejo socialno-demokratski statuti.

ti Rib ni. — Vše par let sem opažajo naši ribiči, da je vedno manj rib. Od poletja in celo zimo niso vlovili ničesar. Ubogi ribiči gledajo s strahom v bodočnost, ker preti jim grozna lakota. Zaslužka nikjer, v prodajalnicah "pu" doma lačni otroci — to je gorje! Pač bi bila tu umestna državna podpora!

Za izobrazbo.

Avstrijska moč na morju.

Te dni, ko so se avstro-ogrski delegatje mudili v Pulju ter si ogledovali naše vojno brodovje, se je mnogo pisalo in govorilo o naših bojnih ladjah. Zato naj se tudi mi naročniki in bravci "Primorskega lista" v svojem listu kaj pomenimo o avstrijski moči na morju.

Ena petina naše meje leži ob morju. Ta meja mora biti zavarovana. V to služi vojno brodovje. Druge države silao mnogo denarja žrtvujejo za to, da imajo močno brodovje. Avstrijsko brodovje pa je v primeri z brodovji drugih držav precej majhno.

Vojno brodovje obstoji iz raznih ladij, ki so med seboj raznih vrst. Tu

imamo tako zvane linijske ladje, bojne ladje, ladje za brambo obrežja, oklopne križarke, hitre križarke, ogledne ladje, torpedne križarke, rušilce torpedovk, torpedovke, torpedovke za visoko morje, obrežne torpedovke in tako dalje. Ob času vojske ali vojaških vaj večkrat bemo take izraze. Zato se nekoliko pogovorimo, kaj ti izrazi pomenijo.

Vojno brodovje v obče. — Jedro brodovja, v katerem leži cela moč, so bojne ladje. S tem imenom, ali z imenom linijske ladje, zaznamujemo one ladje, ki so s težkim jeklenim oklepom kolikor mogoče dobro zavarovane in zakrite, da jim sovražne kroglice ne morejo tako lahko do živga. Poleg teh težkih, debelih oklepov pa merajo te ladje biti oborožene z zelo velikimi topovi, ki so v stanu sovražne ladje občutno poškodovati ali jih potopiti. Bojne ladje ne nastopajo nikdar same za se, ampak vedno v zvezi z drugimi ladjami pod skupnim poveljstvom. Bojne ladje bi lahko primerjali pehoti v vojski na suhem.

Druga vrsta vojnih ladij so oklopne križarke. Od bojnih ladij se razlikujejo v tem, da so manjše, da imajo tanjše oklepe, lažje topove, pred vsem pa so hitrejšje ko bojne ladje. Glavna naloga oklopnih križark je poizvedovalna ogledna služba. Zadnje čase posegajo tudi v boj. Oklopnice križarke morajo natančno poizvedeti, kje se sovražne brodovje nahaja, kod in kam plove, biti morajo hitrejšje ko bojne ladje, pri tem pa morajo imeti tak oklep in take topove, da lahko prepeče sovražne križarke ter pridejo celo do sovražnega brodovja samega. Te oklopne križarke imajo še druge naloge, ki jih radi pomanjkanja prostora ne omenjamo. Splošno lahko oklopne križarke lahko primerjamo s težko konjenico (s kirasirji) v vojski na suhem. Poleg teh težkih križark imamo pa še lažje križarke, ki so z oklepi zavarovane le okrog strojev. Te lažje ladje so hitrejšje ko oklopne križarke ter se dajo primerjati z dragonci ali huzarji na suhem. Te ladje so najhitrejšje sovražnice torpedovk.

Torpedovke imajo svoje ime od torpida. Torpedo je iznašel avstrijski kapitan Luppis. Torpedo je razstrelivo v obliki cigare Dolg je 6 metrov in se premika s pomočjo stisnjenega zraka. Ko se ta torpedo zadene v kako trdo stvar, se razleti. Ker pa se torpedo sam od sebe ne more premikati več ko 500—1000 metrov, ga je treba z ladjo pripeljati bližje k sovražni ladji. Za to pa je treba malih ladij, ki jih ni mogoče kmalu opaziti, in poleg tega urnih, da se hitro umaknejo, ko je sila. Take ladje, ki spuščajo torpide, in ki imajo vse označene lastnosti, se zovejo torpedovke. Teh torpedovk pa je več vrst. Ena so večje, druge so manjše. Večje, rušilce torpedovk ali torpedolovci, lahko s svojimi topovi uničijo manjše torpedovke.

To so glavne vrste ladij v vsakem torej tudi v našem brodovju. Poleg tega ima vsako brodovje seboj ladje z delavnicami, ladje, ki vozijo premog, vodo; ladje, ki polagajo mine itd. Velikost vojnih ladij računamo po tonah displacementa (r. c. i. : displacement). Ker po tako zvanem „Arhimedovem principu“ vsako plavajoče telo odrine toliko vode, kakor je teža telesa, pomeni displacement ladje v tonah (ena tona = 1000 kilogramov) obenem težo ladje. Ladja, ki ima 10.000 ton displacementa, tehta 10 milijonov kil.

Hitrost ladij pa računamo z morskimi miljami. Ena morska milja je enaka 1853 metrom.

Naše brodovje. — Ko smo se tako poučili o brodovju sploh, ogledimo si še posebej naše brodovje. Avstrija ima sedaj devet bojnih ladij. Največje so ladje „Nadvojvoda Karol“, „Nadvojvoda Friderik“ in „Nadvojv. Ferdinand Maks“. Te ladje so popolnoma nove, čeprav se ne dajo meriti z ladjami drugih držav. Velike so 10.000 ton ter imajo po 34 večjih in manjših topov. Njihova hitrost znaša 20 morskimi milj na uro. Za temi pridejo precej manjše bojne ladje „Habsburg“, „Arpad“ in „Babenberg“, ki imajo le po 7340 ton, 33 topov ter hitrost 19,5 morskimi milj na uro. Bojne ladje „Monarh“, „Dunaj“ in „Budapest“ so pa še manjše ter imajo le 5600 ton (moderne ladje drugih držav imajo od 16.000 do 20.000 ton). Tupov imajo 32, hitrost znaša pa le 17 morskimi milj na uro. Oklopne križarke ima Avstrija žal le 4 in sicer: „Sv. Jurij“, ki ima 7300 ton, 28 topov, hitrost 22 milj; „Cesar Karol VI“ 6300 ton, 24 topov, hitrost 20 milj; te dve oklopni križarki sta glavni. Najslabša je križarka „Cesarica Marija Terezija“. Poleg tega ima naša vojna mornarica 5 zavarovanih križark, namreč „Cesar Franc Jožef“ in „Cesarica Elizabeta“ po 4000 ton in „Zenta“, „Aspern“ in „Szigetvar“ po 2300 ton. Torpedovk je: 13 torpednih rušilcev, 20 velikih torpedovk in 24 starih obrežnih torpedovk. Delajo se tri bojne ladje po 14.600 ton z 32 velikimi in več manjšimi topovi. Hitrost bo znašala 20 morskimi milj. Nadalje je v delu brza križarka s 3500 tonami in z velikansko hitrostjo 26 morskimi milj na uro. Tadi podvodne čolne dobimo kmalu v naši mornarici. Gavno naše vojne pristanišče je Pulj; poleg tega je važen Šibenik in Boka Kotorska.

Te stvari so se zdele komu, posebno našim bralkam, dolgočasne. A potrebno se nam je zdelo, saj je z usodo naše mornarice združena tudi usoda toliko naših fantov in sinov, ki služijo cesarja na teh vojnih ladjah.

Slovarček tujih besed.

Klerikalizem (klerikalén, klerikálec), beseda grškega izvora, ki pa sedaj pomenja strujo v javnem, ki hoče duhovščini preskrbeti premoč v javnem življenju. V tem pomenu rabijo besedo liberalci za vse one, ki niso njih mišljenja. „Soča“ imenuje klerikalca vsakega, ki hodi še v cerkev, četudi mu niti na misel ne pride delovati na to, da bi dobila duhovščina vso moč v državi.

Konkurz, beseda iz latinščine in pomeni prvotno „shajanje“ sedaj se rabi v trgovskem življenju. Če trgovec svojih dolgov ne more plačati napove konkurz, to se pravi naznani svojim upnikom, da jim svojih dolgov ne more plačati, naj mu del teh dolgov opuste, ali pa naj mu vzamejo, kar morejo. Jadje znajo konkurz uporabljati v to, da svoje upnike opoharajo za velike vsote. Pri njih postane trgovec bogat še-le, če je že parkrat napravil konkurz.

Kurz, latinska beseda, ki pomeni prvotno „tek“. Če govorimo o kurzu pri denarju mislimo pri tem na voljavo, katero ima v gotovem času denar jedne ali druge države, ker se ta vrednost menja.

Če govorimo o znanstvenih kurzih, mislimo pri tem prireditve, katerih namen je v kratkem času ljudi, ki se te prireditve udeležujejo o oni ali drugi stvari poučiti. Tak je bil kurz S. K. S. Z. v Gorici v začetku t. l.

Liberalen, liberalizem — latinska beseda in pomeni človeško mišljenje, ki hoče popolno svobodo posameznika. Liberalizem je struja, ki hoče svobodni selna načela uveljaviti v gospodarskem in državnem oziru. V tem pomenu je sedaj liberalizem že končal, ker vsa naša zakonodaja (n. pr. obrtni zakon) stremi za tem da omeji svobodo posameznika v korist celoti. Slovenski liberalci hoče le svobode v izkoriščevanju ljudstva. Naš liberalci ima za prvo vodilo besede: Far je hudič. Naš liberalci je oni, ki pravi: vse kar je v „Soči“ je res, vse kar piše „Prim. List“ pa laž, on pravi: Sv. pismo je zbirka tujk, resnica pa je, da človek izvira iz opice.

Volitve.

Kdo ne sme voliti?

Paragraf 22 se glasi:

Od volilne pravice in izvoljivosti so izključeni: a) osebe, ki so bile kaznovane radi hudodelstva ali radi prestopka tatvine, poverjenja, njune deležnosti, goljufije, zlodstva (§ 460, 461, 463, 464, 512, kaz. zak.). Ta posledica kazenske obsodbe neha v tistih slučajih obsodbe, ki jih našteva § 6. št. 1 do 10 zakona z dne 15. novembra 1867 drž. zak. št. 131, ko je prestana kazen; v slučajih obsodbe radi drugih hudodelstev, ko preteče deset let, ako je bil krivec obsojen na najmanj petletno kazen; drugače ko preteče 5 let; v slučajih obsodbe radi označenih prestopkov pa, ko pretečejo tri leta po prestani kazni. b) Osebe, o katerih premoženju se je razglasil konkurz, do rešitve konkurza. c) Osebe, ki radi uboštva uživajo ali so uživale v letu neposredno predidajoči volitvi preskrbo iz javnih ali občinskih sredstev, ali ki sploh žive od javne milodarnosti. Za preskrbo ubožnih ali za dela javne milodarnosti se ne smatrajo: podpore iz bolniških blagajnic, rente za nezgode, starost ali onemoglost, oprostitve šolnin, podelitev učil ali štipendijev ter pomoči v stiski. d) Častniki, vojaški duhovniki, gažisti brez činovnega razreda in moštvo oborožene sile, oziroma orožništvo, včevši tiste, ki ko začasno na dopustu, ne morejo ne voliti ne voljeni biti.

Od izvoljivosti so izključeni razun zgoraj imenovanih tudi vsi trajno ali začasno aktivno službujoči uradniki oborožene sile.

Izvoljivost pa ni omejena glede tistih oseb, pripadajočih oboroženi sili, katere v dotičnem času aktivno službujejo valed tega, ker so zakonito zavezane orožnim (službenim) vajam.

Kolikokrat se sme voliti?

Vsak volilec more izvrševati svojo volilno pravico le v enem volilnem okraju onega volilnega razreda, kateremu pripada, in praviloma le osebno.

Izredno morejo volilni upravičenci veleposestva izvrševati svojo volilno pravico po pooblaščenju. Ta mora imeti

volilno pravico v istem volilnem razredu in more zastopati le enega volilca.

Kdor ima volilno pravico v volilnem razredu veleposestva, ne more voliti v volilnem razredu mest, trgov in industrijskih krajev, in kmetijskih občin; kdor ima volilno pravico v mestih, trgih in industrijskih krajih, ne more voliti v nobeni kmetijski občini.

Volillec volilnih razredov mest trgov in industrijskih krajev, in kmetijskih občin, ki je član raznih občin, izvršuje svojo volilno pravico le v občini, kjer redno prebiva.

Kdo lahko postane poslanec?

Poslanec v deželni zbor je izvoljiva vsaka oseba moškega spola, ki: a) je avstrijski državljan; b) je trideset let stara; c) uživa vse državljanske pravice, in d) ima pravico voliti poslance za deželni zbor po določilih prejšnjih paragrafov v kakem volilnem razredu, t. j. ali v volilnem razredu veleposestva; ali mest, trgov in industrijskih krajev; ali kmetijskih občin; ali v splošnem volilnem razredu. Te kvalifikacije za izvoljivost veljajo tudi za poslance trgoveke in obrtne zbornice.

Utoki — izkaznice.

Proti odločbam, ki se izdajo v smislu § 30 — ako se ne nanašajo iste na reklamacije proti volilnim imenikom veleposestva, trgoveke in obrtne zbornice ali mesta goriškega, — je dopuščen utok, ki se ima odposlati tekom treh dni, računajoč od dneva vročitve izpodbijane odločbe, c. kr. deželni politični oblasti. Odločba deželne politične oblasti je v vsakem slučaju končnoveljavna. Reklamacije in utoki, ki se vložijo po preteku zakonitega roka, se imajo zavrniti, ker so zakasneli.

Čim je imenik volilcev za volilni razred veleposestva ali trgoveke in obrtne zbornice po izdani odločbi o pravčasno vloženi reklamaciji popravljen, izdajo se posameznim volilcem izkaznice, katere morajo obsegati tekočo številko volilnega imenika, ime in bivališče volilca, kraj, dan in uro začetka in zaključka volitve. Na Primorskem bivajočim volilcem se izkaznice vroče; izven Primorskega bivajoči volilci se povabijo v deželnem uradnem listu, naj dvignejo svoje izkaznice.

Za volilni razred mest, trgov in industrijskih krajev, za volilni razred kmetijskih občin in za splošni volilni razred izda volilec po rešitvi reklamacij izkaznice tista politična oblast, katere pristojba reševati reklamacije proti volilnim imenikom v smislu tega zakona. V m. v. goriškem se more naročiti županu, da izda izkaznice.

Izkaznice, se dostavijo volilcem na njih stanovanjih in vročevanje se more naročiti županom. V slučaju pa, da bi se izkaznice iz katerega koli razloga ne vročile najpozneje 24 ur pred dnevom volitve, povabijo se volilci na kraju običajen način, naj pridejo osebno po svoje izkaznice.

**Pozor
na volivne imenike!**

Novoporočencem-novicem

priporoča „KROJAŠKA ZADRUGA“ V GORICI

svojo bogato zalogo: Rumbersko, belgijsko in šlezjsko platno, namizni prti in serviete, brisalke, žepne rute, cvilh, žime in volne v dlaki za madrace, odeje, koce, šivane kuverte, perje za postelje, preproge in zavese itd.

Blago izvrstno. Cene prav nizke in stalne.

Deželna uprava, deželni uradi in železnica Kobarid-Sv. Lucija-Idrija.

V sledečem podajemo nekaj odgovora in pojasnil na laži liberalnega časopisja.

Deželna uprava ob koncu šestletne dobe.

Dne 26. decembra l. l. je iztekla šestletna doba zasedanja našega deželnega zbora; zato je pač primerno, da poročamo o delovanju, vseh in neuspehih te dobe ter da podamo o nji — četudi v tesnem okvirju — kolikor mogoče jasno in pristno sliko toliko našim priateljem kakor volilcem v obče, ki morajo sedaj sami sestaviti vestno in natančno bilanco o tej dobi, oziraje se na bližnje deželnozbornske volitve.

Kolikor je v človeški moči, hočemo pisati stvarno, objektivno, resnično, naslanjajoč se le na pozitivne podatke in ogibajoč se novodobne navade, ki deluje le s frazami, obrekovanji in trditvami brez temelja. Da bomo pri tem zavržali neresnične, zvite in brezvestne nasprotne trditve in obrekovanja, je ob sebi razumljivo.

Kdor ima količkaj vpogleda v našo deželno upravo, mora pač priznati, da je bila minola šestletna doba najizdatnejša in plodovitejša glede napredka v kmetijstvu, kakor tudi glede različnih strokovnih življenja. Nočemo pa s to trditvijo nikako podcenjevati delovanja in vseh prejšnjih dob. Vsaka doba je imela svoje vspehe, svoje zasluge. Tu opozarjamo posebno na dobo, ko je bilo le sedem slov. poslancev in 14 italijanskih v zbornici. Koliko truda, koliko previdnosti, koliko zastajevanja samega sebe je bilo treba, da se je to razmerje predrugačilo in zboljšalo v toliko, da so imeli Slovenci v zbornici 10, Italijani 11 poslancev!

Bila je tudi doba, ko ni bilo slišati niti v zbornici niti v odboru in odskih besedice slovenske. Ko je pokojni poslanec Filip Kofol, batajski župnik, prvič spregovoril v zbornici slovenski, nastal je vrišč in ropot, kakor dandanes v Trstu, če hočejo govoriti slovenski poslanci v sejah v materinem jeziku.

Vse uradovanje, notranje in zunanje, z uradi in občinami je bilo takrat italijansko ali nemško; kaj tudi nismo imeli tedaj niti slov. prevoda občinskega reda. A ko je začel velezaslužni gospod baron Winkler dopisovati občinam slovensko, prihajali so župani s prošnjami, naj se uraduje po prejšnjem običaju, ker razumijo nemške ali italijanske odloke bolj nego slovenske. Toda to se je prebilo; a treba je bilo mnogo truda in požrtvovalnosti, predno se je je slovensko uradovanje udomačilo. To požrtvovalnost ve prav ceniti pa le oni, ki je živel in poznal tedanje razmere.

Radi pripoznamo tudi, da se je storilo v prejšnjih časih mnogo za kmetijstvo. C. kr. kmet. družba ima na tem polju lepih zaslug; deželni kmetijski šoli, posebno slovenski oddelki, sta svoj čas zelo pospeševali napredek in razvoj našega kmetijstva.

Najneplodovitejša, najžalostnejša je bila pač predzadnja šestletna doba, ki je obdajala v začetku za Slovence najlepše vspehe. Posebno sta zastopala Slovence kot odbornika g. dr. Tuma, „brezoziron mož“, kakor ga imenuje „Sočin“ članekar v svojem spisu o deželni upravi, in dr. Abram. To žalostno dejstvo so priznali in priznavajo tedanji odborniki sami, toliko oba italijanska, kakor tudi mirni, premišljeni in resznanjajni pok. dr. Abram. To dokazujejo tudi vsa poročila deželnega zbora in odbora iste dobe. Pisec v „Soči“, ki toliko hvalisa ono dobo, je pozabil navesti ona dejanja, junaške čine in napredek one dobe. Prav bi bilo pa, če bi to storil naknadno; toda navaja naj fakta in ne fraze!

Res je, in to priznava ves slovenski svet, da so delali „Slogini“ poslanci, v prvi vrsti visokorodni gospod grof Alfred Coronini in dr. Gregorčič, v isti dobi prave čudeže; pridobili so Slovincem velik ugled, zapričeli in storili so veliko dobrega in koristnega, izposlovali od vla-

de velike državne podpore za različna dela, katerih izvršitev je dr. Tuma po možnosti oviral. Mož je rabil sploh vso svojo „brezozirnost“ v to, da je vse preprečil, česar ni on započel in ni bilo njemu v slavo. V dokaz navajamo le vipavsko železnico, obmejne ceste in vprašanje o užitni.

Vže dne 26. oktobra 1897 je bila dana grofa A. Coronini-ju in drugom koncesija za zgradbo vipavske železnice; a „brezozirnost“ Tamovi se imamo zahvaliti, da je zgradba zaostala do l. 1901, ko se je posrečilo „Sloginim“ poslancem za hrbtom tega „brezozirnega“ odbornika spraviti to vprašanje zopet v pravi tir. Da je bila le njegova „brezozirnost“ uzrok zavlačevanju ugodne rešitve tega podjetja, to povedo v obraz vsakemu, ako treba, še živi člani tedanjega deželnega odbora, drugi interesirani gospodje ter se dá to nedvojbeno dokazati po uradnih spisih. Kdor se hoče o tem bolj natančno informirati, naj čita zadevne članke v „Gorici“ koncem leta 1901. Kake so bile razmere tedaj pri deželnem odboru in kake vspehe sta odbornika dosegla, to razsodi lahko vsakdo iz dejstva, da so morali prosjati slovenski poslanci, ki so se za to zadevo zanimali, pri italijanskih članih deželnega odbora pomoči v ugodno rešitev tega za Vipavsko vitalnega vprašanja. Seveda, „Sočin“ članekar bi tega ne storil, njemu je več vredna odbornikova „brezozirnost“, nego vipavska železnica; a uverjeni smo, da ljudstvo na Vipavskem misli drugače.

Isto velja tudi o obmejnih cestah. Grof A. Coronini in dr. Gregorčič sta izposlovala od vlade 360.000 K za te ceste; a po „brezozirnosti“ dr. Tume je prišla ta zadeva tako daleč, da bi bil ta znesek skoro zgubljen. Kdor se hoče o tem natančno poučiti, naj čita zadevne članke g. E. Klavžarja v „Gorici“. Tam je do pičice dokazano, kam dovede „brezozirnost“ odbornika, katerega članekar v „Soči“ toliko hvalisa in katerega „brezozirnost“ mu toliko imponuje. In kdo je končno spravil to zadevo na pravo pot? Vendar le „Slogini“ poslanci in sedanja slovenska odbornika. To izpričajo, ako treba, vsi deželni odborniki in uradni spisi; spriča župan v Kožbani, različni interesi v Golembrdu in v Brdih.

Toda kaj pomagajo nam Slovincem vsi ti vspehi? „Brezozirnost“ je junaštvo; tak mora biti odbornik, če tudi gre vse podzlo. To je „Sočinega“ članekarja — modrost.

In užitina? O joj mene! Ves svet ve in je prepričan, da je zakrivila „brezozirnost“ dr. Tume in A. Gabrščka, da ni dobila dežela užitnine v svojo režijo vže l. 1901. Ves svet ve, in uradni podatki jasno kažejo, da so trpele naše občine, dežela in država vsled tega milijone škode. Toda kaj to de? Kaj je občinam par stotisoč kron izgube na leto, kaj deželi? — Vrhunec vse odbornikove čednosti in modrosti obstoji le v njegovi „brezozirnosti“; od nje se nasiti narod in postane ljudstvo srečno in zadovoljno.

Tako „Soča“! — Našim priateljem pa za danes le toliko v pojasnilo. Prihodnjič hočemo navesti vspehe zadnje šestletne dobe in pojasniti še druge spletke, zavijanja in neresničnosti navedenega lista o tem vprašanju.

Deželni uradi in uradniki.

Gospod urednik! Nisem niti Vaš prišast niti Vaš dopisnik; vkljub temu, prosim, dovolite mi malo prostora v Vašem cenjenem listu v pojasnilo istinitih sedanjih in prejšnjih razmer v deželnem uradu. Kar piše „Soča“ v 4., 5. in 6. številki t. l. v tej zadevi, je tako zvito, tako nesramno, da se mora vsakemu poštenemu človeku studiti, naj pripada vže tej ali oni stranki.

„Soča“ dviga prejšnja odbornika, dr. Tuma in dr. Abrama, v deveta nebesa, češ pod njima se ni upal deželni

glavar postopati pri imenovanju deželnih uradnikov tako, kakor postopa pri sedanjih; a ista „Soča“ je pisala v svoji 34. z dne 22. marca 1900 na drugi strani v tretji koloni doslovno:

„Za vstop v deželno službo se po deželnih statutih zahteva poleg drugih sposobnosti znanje obeh deželnih jezikov. V koliko se je pa do sedaj oziralo na to odredbo, kaže dejstvo, da sta v deželni službi izmed 9 definitivno nameščenih uradnikov samo dva Slovence.“

In vendar sta sedela tedaj v deželnem odboru v „Soči“ toliko hvalisana odbornika dr. Tuma in dr. Abram! Kak upliv sta imela potemtakem ta dva odbornika na dr. Pajerja, in kake zasluge se jim morejo pripisovati v tej zadevi, ako sta bila tedaj v deželni hiši izmed 9 uradnikov le dva Slovence?

A ni zadostno. Pod istima odbornikoma sta morala iti eden Slovenec, g. E. Klavžar, in bivši Slovincem zelo simpatični in prijazni kancelar Doliac v pokoj, tako da je ostal med 9 uradniki le eden Slovenec v deželni hiši.

In kdo je bil imenovan tajnikom mesto g. E. Klavžarja? — Sedanji svetnik A. Pettarin, Italijan.

In „Soča“ hoče svetu natvezati, kak upliv sta imela in kak ugled sta uživala bivša odbornika dr. Tuma in dr. Abram pri deželnem glavarju. Zakaj pa nista zabranila vpokojenja slovenskega tajnika ter nista zaprečila imenovanja italijanskega tajnika? „Ja, Bauer, das ist was anders“, bo odgovorila „Soča“; ona dva sta bila možaka in sta vedla, kaj delata; a sedanja ne moreta preprečiti ničesar. Ona dva nista mogla preprečiti imenovanja tajnika Italijana, zato sta hvalevredna; sedanja nista mogla preprečiti imenovanja podtajnika, zato ju je treba — zaničevati. Tako uči „Soča“.

Čujte, kaj piše „Soča“ dalje: „Pri deželnih blagajni ni nobenega Slovence.“ Vprašamo: „Koliko uradnikov pa je pri deželnih blagajni?“ Kdor je kedaj pogledal v ta urad, ve, da je en sam. Ta je res Italijan, toda kedaj je bil imenovan blagajnikom, pod sedanjima odbornikoma, ali prej? Vsekdo in tudi „Sočin“ pisun ve, da je sedanji blagajnik vsaj 10 let na svojem mestu; a „Soča“ slepari svoje čitatelje, češ: To je delo sedanjih odbornikov.

„Pri deželnem kmetijskem uradu“, piše list dalje, „je en Slovenec“; zamolči pa, da je tam tudi le en Italijan tako, da mora čitatelj misliti: Tam mrgoli italijanskih uradnikov, a med njimi je le en Slovenec. Ni to perfidno?

Isto velja tudi o deželnih pisarni. Kar je uradnikov tam Ljov, so iz časa prejšnjih dob; pod sedanjima odbornikoma sta bila imenovana le Cigoj in Gall, oba rojena in vzgojena Slovence, ki znata prav dobro vse tri jezike.

Kar piše „Sočin“ članekar dalje o stavbinskem uradu, je res vže preneumno. Tu se hoče dokazati, kako krivico in škodo sta naredila slov. odbornika Slovincem, da sta bila imenovana dva Italijana kot deželna inženirja. Mož, ki to piše, je zrel za norišnico.

Sreta nebesa! Ves svet ve, da Slovinci nimamo nobenega slovenskega inženirja niti v mestu niti na deželi. Vsi vemo, da ga ni tudi ne v Trstu in v Istri in na Koroškem. Še celo na Kranjskem imajo češke ali nemške inženirje. Za goriški stavbeni urad ni prosil noben slovenski inženir. Vkljub temu bi morala slov. odbornika imenovati slovenske inženirje, in ker tega nista storila, je to najboljši dokaz, da nimata niti trohice onega ugleda in one veljave, ki sta ga imela dr. Tuma in dr. Abram.

Ta pojasnila in podatki, ki so povsem zanesljivi, naj Vam, g. urednik, zadostajo, da spoznate vso perfidnost in hudobijo „Sočinega“ pisca. Pomilovanja so pač vredni čitatelji, katerim se predlaga taka hrana z namenom, da bi po prihodnjih volitvah marširala dva liberalna poslanka kot odbornika v deželno hišo.

Ako želite, g. urednik, Vam pošljem seznam vseh uradnikov v deželni hiši in čas njihovega vstopa v deželno službo, (Prosim! Uredništvo), da na podlagi teh podatkov lahko razkrinkate ostudno gonjo proti sedanjima odbornikoma in neopravičeno hvalisanje drugih, ki na tem polju res nimata nobenih zaslug.

Junuz.

Liberalna nepoštenost.

Znana je v obce vsa zadeva železniške proge Sv. Lucija-Idrija vsem onim, ki se zanimajo zanjo. Znano je, da so se poslanci naše stranke zelo zanimali za to progno ter storili, kar je v njihovi moči, v proseh in ugodno rešitev iste. Shod pri Sv. Luciji pred državnozbornskimi volitvami je to jasno dokazal. Liberalni poslanci in ves njih štab so morali priznati resnico, da so obračali le poslanci naše stranke temu vprašanju največjo pozornost ter je pospeševali brez bobna in kričanja. Isto tako so gospodje molče morali priznati, da sta storila naša dva odbornika, ne glede na katero-koli strankarsko razmerje, v tem oziru svojo polno dolžnost.

A po shodu se je stvar zasukala drugačno. Vže sklicevanje shoda liberalnega upravnega sveta vrhniške železnice tik pred državnozbornskimi volitvami je vzbujalo opravičen sum, da se gre gospodom pri tem vprašanju bolj za agitacijo nego za stvar. V tem vprašanju so liberalci podkrepili vse prizadete činitelje in vse pristaje S. L. S. z zahtevo, naj bi deželni odbor goriški odstopil zadobljeno koncesijo in po deželnem zboru dovoljene groše v znesku 12.000 K za splošnje načrte kranjskem gospodom, ki imajo na čelu Hribarja, da bi jih oni rabili kot agitacijsko sredstvo pri volitvah proti našem kranjskim somišljenikom. Deželna odbornika slovenska sta radi tega postala previdnejša, in deželni odbor se je obrnil običajnim potom do strokovnjakov za izdelovanje zadevnih splošnih načrtov, ter dobil med drugimi tudi ponudbo od trdke, ki hoče sprejeti vse delo za vse tri postranske proge, Sv. Lucija-kranjska meja, Sv. Lucija-Kobarid in Gorica-Červinjan, za znesek 11.950 K. Potemtakem bi bilo mogoče povsem ugoditi sklepu deželnega zbora, ki je dal 12.000 K na razpolago deželnemu odboru za vse tri proge.

Da se ni delo oddalo — meni nič, tebi nič — isti trdki, je naravno; treba je bilo poizvedenij in zagotovila, da bo delo tudi odgovarjalo svojemu namenu. Zato se je zadeva zavlekla, in Hribarjev upravni svet vrhniške železnice jo spravlja ravno sedaj na dan, ko ve, da v zmiri je tako delo nemogoče; a on dobro ve, da so deželne volitve pred durmi, zato ta nestrpnost. Sedaj preti celo deželnemu odboru s polno blamažo in vsaj o interesiranih krajih, „Soča“ zabavlja čez slovenska odbornika po stari navadi in njen lastnik A. Gabršček po Hribarjevemu naročilu prigovarja našim revnim, z dokladi preobloženim občinam, naj s svojim denarjem podpirajo kranjske gospode, da bodo lažje agitirali proti „klerikalcem“.

Toda Cerkljani in Tolminci naj bodo mirni; ko bode to vprašanje aktualno, bodo zadevni načrti gotovi; za to bode skrbela „S. L. S.“. Občine ob Idriji pa naj ne pošiljajo svojih krvavo zasluženih grošev Hribarju na Kranjsko, ker bi bil to le zavržen denar. Če je katera občina na prigovarjanje „Sočinega“ lastnika A. Gabrščka v tem oziru kaj sklenila, naj to prekliče, in če naj pristaji S. L. S. protestirajo proti taki potratu občinskega imetja.

Da bi „Soča“ izsilila 12.000 K od deželnega odbora, predbaciva slov. deželna odbornikoma, da nista za nič, da sta onemogla in da se slepo udajata dr. Pajerju. Toda kakor sta A. Gabrščka razkrinkala v vprašanju „o separijih našega ljudstva pri užitni“, tako ga bosta razkrinkala tudi v tem vprašanju, dokler ostaneta na svojih mestih. Ob-

čine pa naj pomislijo, za koliko so bile oškodovane one, dežela in država pri užitini vsled nečuvenga upora proti pobiranju iste v deželni režiji, naj pomislijo, da ta škoda je znašala l. 1905 in 1906 nad 1 milijon in 170 000 K, potem bodo prepričani, kdo varuje bolje njihove koristi, ali poslanci S. L. S. ali A. Gabršček in njegovi liberalni kranjski pristaši, potem bodo tudi vedeli, komu je zaupati in verjeti in komu ne. Te številke pa priporočamo v pobožno premišljevanje tudi gospodom liberalnim učiteljem in drugim voditeljem bivše „kmečke“ stranke!

Drobfine.

d Ženske napadle ministra. — Londonske emancipirane so napadle 17. t. m. dopoldne med ministerskim svetom na londonskem Downing-Streetom palačo angleškega ministerskega predsednika. Pripeljale so se v izvoščekih, da bi jim policijati ne preprečili demonstracije. Ko je prišel finančni minister Asquith, so skočile nanj, a jih je odrinila policija. Policija je odgnala demonstrantke. Pet so jih zaprli.

d Strašen umor. — Na varšavskem kolodvoru so prišli na sled grozovitemu umoru. V nekem zaboji so našli na kosce razsekano moško truplo brez glave. Dognali so, da je truplo nekega IIsinskega, katerega je umorila njegova sorodnica Knznicova. Vedela je, da ima 2000 rubljev, katerih se je hotela polastiti. Napadla je IIsinskega od zadaj s sekuro. Pri umoru jo je presenetilo nekaj deklic, katerim je pa podarila vsaki po sto rubljev, da so molčale. Deklice so zbrisele sledi krvi na tleh, ona mu je odrezala glavo in jo vrgla v peč. Sežgano glavo je potem vzela iz peči, jo zdobila in jo vrgla na gnojšče. Telo je razkosala, dejala v zaboj in je odposlala na kolodvor, kjer so odkrili njen umor.

d Novo strašilo. — V Medjimurju začena hrvaško ljudstvo čitati in narodno čutiti. Zbog tega je velik strah v mažarskih listih, ki pozivljajo policijo, da bi medjimurskim Hrvatom prepovedala čitati hrvaške knjige in časopise.

d Podsulio 40 rudarjev. — Pittsburgu je nastal v rudniku požar. Zai suti rudarji so najbrže zgoreli. Rešili. oddelek 20 rudarjev se ni vrnil iz jame

d Iz strahu pred kaznijo lakote umrl je neki šolo obiskujoči deček v Mesekenhagenu. Deček bi imel radi neke nerodnosti kaznovan biti. Radi tega je pobegnil od svojih starišev. Nekaj časa se je potikal po bližnjih gozdih, dokler ga niso prisilile mrzle noči, da si je poskal gorko nočno bivališče. To je našel v bližini vasi v nekem stogu slame, kjer je napravil globoko jamo, v katero se je vsako noč in ob neugodnem vremenu zatekel. Nesreča pa je hotela, da so v bližini orali in da deček ni mogel skrivaj zapustiti svojega skrivališča. Slednjič ga je vendar lakota prisilila, da je zlezel iz svojega bivališča, a je že tako oslabil, da se je takoj zgrudil, kjer so ga naslednjega dne na polju našli mrtvega.

d Odlikovanje za mučenje šolskih otrok. — Iz Poznanja se poroča: Pravcati dež odlikovani je prišel na ljudske pruske učitelje za potlačenje stavke poljskih šolarjev. Tako v zahodni Prusiji je bilo h koncu leta odlikovanih 14 poljskih učiteljev, dva ravnatelja, pet uradnikov šolskega nadzorstva, 6 načelnikov občin in okrajev, eden landrat in eden nadgozdar. Na Poznanjskem je dobilo red rdečega orla oziroma red krone 4. vrste: 19 nadzornikov, 2 žolska svetovalca, 10 nadučiteljev in 53 ljudskih učiteljev.

Loterijske številke.

19. januarja.

Trst 64 12 86 54 69
Linc 55 31 32 14 13

Oznanilo.

Prodajala se bo planina „Polje“ za Krnom na javni dražbi. Dan dražbe se naznani pozneje.

IVAN KURINČIČ,

Smast pri Kobaridu št. 40.

VIKTOR TOFFOLI

velika zaloga oljkega olja iz najugodnejih krajev.

Gorica, via Teatro 20, via Seminario 10
Olje za luč 40 kr. lit. Olje corfú 60 kr. lit.
„ fineje 56 „ „ „ „ „
„ bolje 56 „ „ „ „ „
„ dalmat. 56 „ „ „ „ „
„ istrsko 56 „ „ „ „ „

Priporočam čč. duhovščini in cerkvenim oskrbnistvom.

Edina zaloga oljkega olja v Gorici

Na prodaj je

lepa hiša

v Dornbergu

prpravna za vsako obrt n trgovno. Cena po dogovoru. Ponudbe na naše upravnštvo.

Rafael Vuga

trgovec z jestvinami, moko, žitom in cementom

na drobno in debelo v Gorici na Kornu 6

priporoča preč. duhovnikom, preč. vodstvom samostanov, in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, Kavo, riž, sladkor, olje, petrolej, ječmen, sveče testenine, pšenično, sirkovo, ajdovo in rženo moko, otrobi, oves, sirk, pšenico in ajdo, sol belo in rudečo, fižol, grah, krompir itd. po konkurenčnih cenah.

Kupuje poljske pridelke kakor: Krompir, pšenico, reč, ajdo, fižol itd.

Odlikovana pekarija in sladčičarna

K. Draščik

v Gorici na Kornu (v lastni hiši)

izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerjev na drobno ali v orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu. Cene jako nizke.

Anton Potatzky

v Gorici, na sredi Raštela hiš. št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nirnberskega in drobnega baga ter tkanin, preje in nitij.

Potreščine

za pisarne, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke in šivalne stroje.

Potreščine

za krojače in čevljarje.

Svčtinjice, rožni venci mašne knjižice.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

semena za zelenjave, trave in detelje.

Majbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi.

Lekarna Cristofolletti Gorica na Travniku.

Trskino (štokfizevo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti pranim boleznim in splošni telesni slabosti.

Izvirna steklenica tega olja naravnostne barve po K 1-40, bele barve K 2. Trskino železnato jetrno olje.

Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje z jodecem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času z gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegijske, preišče se vedno v mojem kem. laboratoriju predno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim čč. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofollettijeva pijača iz kine in železa

najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Št. 14 | 08

OBJAVA.

Naznanja se, da je poverila avstro-ogrska banka poslovanje „Zastopstva avstro-ogrske banke v Gorici“ tukajšnjemu deželnemu hipoteknemu kreditnemu zavodu in da se bodo izvrševala dotična opravila od pondeljka 13. jannarja t. l. naprej pri sedežu hipoteknega zavoda v Via Scuole št. 3 in 5 v I. nadstropju.

V Gorici, 8. jan. 1908.

Ravnateljstvo deželnega hipoteknega kreditnega zavoda.

Svečarna na paro

Gorica, ulica sv. Antona št. 7

Priporoča preč. duhovščini, cerkvenim oskrbnistvom, p. r. slavnemu občinstvu sveče iz pristnega čebelnega voska. Kilogram po 5 K. Za pristnost jamčim s 2000 K. Sveče za pogrebe in med po zelo nizki ceni.

Na zahtevo pošiljam cenik franko

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

KONJEDIC & ZAJEC

Gorica v hiši Monta.

Priporoča stavbeni Cement, stavbne nositelje (traverze), cevi za stranišča z vso upeljavo, strešna okna, vsakovrstne okove, obrtniško orodje, železo cinkasto, železno pocinkano medeno ploščevino za napravo vodnjakov, vodovodov, svinčene in železne cevi, pumpe za kmetijstvo, sadjerejo in vinorejo, ter vsakovrstna orodja.

Cene nizke, solidna postrežba!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za 100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šol. Doma“!